7/13167

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DPT.0.08.05 -8/1566
KONU : Yazılı Soru Önergesi

27 NİSAN 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 03.04.2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-19741 sayılı yazınız

İlgi'de kayıtlı yazı ile, bir nüshası yazınız ekinde yer alan Tekirdağ Milletvekili Sayın Enis TÜTÜNCÜ' ye ait 7/13167 sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesine ilişkin hazırlanan cevaplar ekte yer almaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EK :
7/13167 Sayılı Yazılı Soru Önergesiyle İlgili Sorular Ve Cevaplar

Not : Hacimli olduğundan taranmayan ekler dosyasındadır.

Adres : Necatibey Caddesi No. 108 06100 / ANKARA
Tel : 0 (312) 294 62 10 - 294 62 30
0 (312) 294 50 00
Fax : 0 (312) 294 62 77

7/13167

EK;

7/13167 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLAR

Soru-1: Hükümete geldiğinizde, sektörler itibarıyla nasıl bir kamu sabit sermaye yatırımları portföyü devir aldınız? Bu portföyde yer alan 500 bin YTL'nin üzerindeki projeler hangileridir? Bu projelere yıllar itibarıyla ayrılan ödenek miktarı, gerçekleşme oranları ve bölgelere göre dağılımları nedir?

Cevap-1: Hükümete geldiğimiz 2002 yılı itibarıyla kamu yatırımlarının sektörlere dağılımı Ek-1'deki tabloda yer almaktadır.

2002, 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarında kamu yatırım portföyünde bulunan ve proje tutarı 50 milyon YTL'nin üzerindeki projelerin listesi, bu projelerin bulunduğu il ve/veya ilçeleri, bu projeler için bir önceki yıl sonuna kadar gerçekleştirilmiş kümülatif harcama tutarlarını ve bu projelerin yılı ödeneklerini de kapsayacak şekilde Ek-2'deki tablolarda yer almaktadır.

Soru-2: Hükümetiniz döneminde devir aldığınız yatırım portföyünden hangi sektörlerde, hangi projeleri çıkardınız?

Cevap-2: Kamu yatırım programıyla ilgili sorunları çözmek amacıyla 2001 yılında 57. Hükümet döneminde kamu yatırım programının rasyonelleştirilmesi çalışmaları başlatılmış ve bu kapsamda 2001 yılında, hem önceliğini hem de yapılabilirliğini yitirmiş veya ödenek yetersizliği nedeniyle çok yakın gelecekte başlanılması mümkün görülmeyen, proje tutarlarının toplamı 2001 yılı program fiyatlarıyla 12,4 katrilyon lira olan, 353'ü ana proje ve 649'u alt proje olmak üzere toplam 1.002 proje, Yüksek Planlama Kurulu ve Bakanlar Kurulu Kararları ile 2001 Yılı Yatırım Programından çıkarılarak, 2002 Yılı Yatırım Programındaki proje sayısı 4.414'e indirilmiştir. Yapılan düzenlemelerle ortalama tamamlanma süresinde 2001 yılına göre yüzde 32 oranında azalma sağlanarak 2002 yılında 8,5 yıla düşürülmüştür.

2002 yılında 58. Hükümet döneminde de kamu yatırım programının rasyonelleştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmiş ve 2002 yılı program fiyatlarıyla toplam tutarı 4,9 katrilyon lira olan, 230'u ana proje, 370'i alt proje olmak üzere Ek-3'de listesi yer alan toplam 600 proje 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılmıştır. Böylece, 2001 ve 2002 yıllarında 2006 yılı fiyatlarıyla toplam tutarı 20 katrilyon lirayı aşan 1.602 proje yatırım programından çıkarılmış olmaktadır. Yapılan bu çalışmaların olumlu sonuçları yatırım programlarında yansımasını bulmuş, 2002 yılında yaklaşık 8,5 yıl olan kamu yatırım stokunun ortalama tamamlanma süresi yüzde 11,2 azaltılarak 2003 yılında yaklaşık 7,6 yıla düşürülmüş, 2004 yılında tahsis edilen ödeneklerin reel olarak azalması sonucunda 2004 yılında 8,1 yıla çıkan ortalama tamamlanma süresi 2005 ve 2006 yıllarında önemli oranda azaltılarak, 2005 yılında 6,6 yıla, 2006 yılında ise 5,5 yıla düşürülmüştür. Bunun anlamı; 2006 Yılı Yatırım Programında yer alan, toplam tutarı 200 milyar YTL, başlangıcından 2005 yılı sonuna kadar kümülatif harcaması 86,5 milyar YTL olan 2.525 adet projenin, 2006 yılında bu projelere ayrılan 17,5 milyar YTL düzeyindeki ödeneğin önümüzdeki yıllarda da ayrılması ve programa yeni proje alınmaması durumunda önümüzdeki 5 yıl içinde bütünüyle tamamlanabileceğidir.

Soru-3: Hükümetiniz döneminde devir aldığınız yatırım portföyüne hangi sektörlerde, hangi yeni projeleri eklediniz?

Cevap-3: 2003-2006 döneminde bakım-onarım, makine-teçhizat ve taşıt alımı gibi yıllık projeler hariç olmak üzere, Yatırım Programına dahil edilen çok yıllık projelerin listesi Ek-4'deki tablolarda yer almaktadır.

Soru-4: Ülkemizin yaptığı kamu sabit sermaye yatırımları ile AB ülkelerinde yapılan kamu sabit sermaye yatırımları karşılığında ortaya çıkan sonuç nedir? Eğer durum Türkiye'nin aleyhine ise, gelişmişlik ve altyapı düzeyi bize göre çok ileri konumda bulunan bu ülkelerin bizden daha fazla kamu sabit sermaye yatırımı yapmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap-4: 2006 Yılı Programında da belirtildiği üzere; Ülkemiz, AB üyesi 25 ülke ile kıyaslandığında, nüfus büyüklüğü itibarıyla Almanya'dan sonra ikinci, yüzölçümü itibarıyla ise birinci sırada bulunmaktadır. 2000-2005 döneminde genel devlet kapsamındaki kamu sabit sermaye yatırımlarının (KSSY) GSYİH içindeki payı dikkate alındığında, ülkemizde AB üyesi ülkelerin geneli ile ABD'den daha yüksek, bazı AB üyesi ülkeler ile Japonya'ya yakın veya bazı yıllarda onlardan daha az oranda KSSY gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak, söz konusu ülkelerin, mevcut gelişmişlik seviyelerinin Türkiye'den ileride olduğu, alt yapı ihtiyaçlarının büyük ölçüde tamamlanmış olduğu, ekonomik ve sosyal göstergeler itibarıyla oldukça iyi durumda bulunduğu ve gerek kişi başına gerekse km² başına Türkiye'den daha fazla KSSY yapıldığı görülmektedir.

Örneğin, 2003 yılı değerleri itibarıyla, cari fiyatlarla 8,9 milyar dolarlık genel devlet KSSY ile Türkiye 25 AB üyesi ülke içinde 8'inci sırada bulunurken, kişi başına 126 dolar KSSY ile 25'inci sırada, km² başına 11.424 dolar KSSY ile 23'üncü sırada bulunmaktadır. Yine genel devlet kapsamında, 2003 yılı itibarıyla, sırasıyla kişi başına ve km² başına,

- AB-25 ortalamasının yüzde 21,3'ü ve yüzde 16,9'u
- AB-15 ortalamasının yüzde 19'u ve yüzde 14,7'si,
- AB-10 (Yeni Üyeler) ortalamasının yüzde 52,6'sı ve yüzde 47,8'i,
- ABD'nin yüzde 12,5'i ve yüzde 37'si,
- Japonya'nın yüzde 9'u ve yüzde 2,4'ü

oranında KSSY yapılmıştır.

Ülkeler arası fiyat düzeyi farklılıklarını gidermek üzere, satın alma gücü paritesi çalışmaları çerçevesinde DİE tarafından açıklanan Gayrisafi Sabit Sermaye Oluşumu (GSSO) Grubu 2003 yılı fiyat düzeyleri dikkate alındığında AB-25 ortalaması fiyat düzeyi 100 olmak üzere Türkiye GSSO fiyat düzeyi 67 olmaktadır. Ancak, buna rağmen satın alma gücü paritesine göre ülkemiz 2003 yılında 13,3 milyar dolarlık toplam genel devlet KSSY ile bir basamak yükselerek 7'inci sıraya yükselmekte, satın alma gücü paritesine göre, kişi başına 189 dolarlık ve km² başına 17.051 dolarlık KSSY ile sırasıyla 25'inci ve 22'nci sırada bulunmaktadır. Ülkemizde, satın alma gücü paritesine göre ve genel devlet kapsamında, 2003 yılında sırasıyla kişi başına ve km² başına;

- AB-25 ortalamasının yüzde 31,5'i ve yüzde 25'i
- AB-15 ortalamasının yüzde 29,2'si ve yüzde 22,5'i,

- AB-10 (Yeni Üyeler) ülke ortalamasının yüzde 52,2'si ve yüzde 47,5'i, oranında

KSSY yapıldığı görülmektedir.

AB üyesi ülkelerin milli gelir seviyelerinin çok yüksek olması, oransal olmasa bile tutar olarak, ülkemizle karşılaştırıldığında daha çok yatırım yapmalarına imkan vermektedir. Ayrıca, söz konusu ülkelerin mevcut sermaya stoklarının büyüklüğü, bakım-onarım, idame-yenileme, modernizasyon gibi alanlarda da daha fazla yatırım ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır.

Söz konusu ülkelerin, AB'ye yeni üye olan 10 ülkesinin bazıları dışında gelişmiş, ekonomik ve sosyal alt yapı ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamış oldukları dikkate alındığında, ülkemizdeki kamu yatırım seviyesinin düşüklüğü daha da belirgin hale gelmekte, gelişmiş ülkelerle aramızdaki farkları azaltarak dünya standartlarına yaklaşmak için çok daha yüksek miktar ve oranlarda kamu yatırımı yapma gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

1990'lı yıllardaki ve 2001 yılındaki krizler nedeniyle ülkemizin borç stoku önemli oranda artmış, bu da kamu yatırımları için ayrılan ödeneklerin azalmasına ve zamanında yapılması gereken birçok kamu yatırım projesinin ertelenmesine neden olmuştur. Bu nedenle, Hükümet olarak, ülkemizin ihtiyaç duyduğu projelerin bir an evvel hayata geçirilmesi için mevcut kamu kaynaklarını etkin ve optimum bir şekilde kullanarak ülkemizdeki yaşam standartlarını gelişmiş ülkelerdeki düzeylere çıkarmak için bu güne kadar olduğu gibi bundan sonra da var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Soru-5: Kamu sabit sermaye yatırımlarında süre gelen yetersizliğin ilerleyen yıllarda ülkemize yabancı sermaye girişini olumsuz yönde etkileyeceği hatta yerli sermayenin de yurt dışına kaçışına neden olabileceğine ilişkin iddiaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap-5: Doğrudan yabancı yatırımların istenen miktarda çekilebilmesinin en önemli faktörlerinden birisi ekonomik ve siyasi istikrar yanında yatırım ortamının genel durumu ve bu kapsamda fiziki altyapı imkanlarının gelişmiş olmasıdır.

Söz konusu şartlar yerli yatırımlar için de çok önemli olup, Hükümetimiz tarafından fiziki altyapının iyileştirilmesine yönelik olarak, imkanlar dahilindeki her türlü tedbir alınmaktadır.

EKLER:

EK-1: 2002 Yılı Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı
EK-2: 2002, 2003, 2004, 2005 ve 2006 Yıllarında Kamu Yatırım Portföyünde Bulunan ve Proje Tutarı 50 milyon YTL'nin Üzerindeki Projeler
EK-3: 2002 Yılı Yatırım Programından Çıkarılan Projeler
EK-4: 2003-2006 Döneminde Yılı Yatırım Programlarına Dahil Edilen Çok Yıllık Projeler

7/13167

Ek-1

2002 YILI KAMU YATIRIMLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI(*)

(Cari Fiyatlarla, Bin YTL)

SEKTÖRLER	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI		2001 SONU KÜMÜLATİF HARCAMA			2002 YATIRIMI		
		DIŞ	TOPLAM	DIŞ		TOPLAM	DIŞ		TOPLAM
				KREDİ	ÖZKAYNAK		KREDİ	ÖZKAYNAK	
TARIM	402	10 132 465	33 629 019	1 936 783	7 858	11 942 556	12 571	7 297	823 710
MADENCİLİK	76	425 192	615 013	-	18 354	38 033	2	89 921	192 800
İMALAT	212	3 291 004	5 554 148	62 826	396 118	1 314 283	16 635	309 805	640 700
ENERJİ	108	23 660 365	39 051 043	5 244 969	735 018	14 505 777	622 000	77 510	2 060 000
ULAŞTIRMA	380	30 170 052	58 080 679	9 715 080	4 507 086	27 450 970	551 441	278 428	2 332 500
HABERLEŞME	28	56 814	217 996	-	15 920	90 542	-	11 143	48 200
TURİZM	73	238 868	1 046 749	-	500	327 442	10	100	67 000
KONUT	36	-	101 189	-	-	50 159	-	-	20 000
EĞİTİM	1 396	471 378	6 618 119	248 301	-	2 808 797	57 778	253	1 607 430
SAĞLIK	525	2 225 078	5 652 349	548 196	-	1 961 206	22 288	-	513 502
DİĞER KAMU HİZMETLERİ	1 178	3 913 789	16 233 623	541 810	425	5 531 239	42 452	-	1 529 158
-DKH-İKTİSADİ	194	1 386 551	4 573 791	109 193	-	970 211	19 670	-	663 658
-DKH-SOSYAL	984	2 527 238	11 659 832	432 617	425	4 561 028	22 782	-	865 500
TOPLAM	4 414	74 585 005	166 799 927	18 297 965	5 681 279	66 021 004	1 325 177	774 457	9 835 000

(*) Mahalli İdare yatırımları ve yatırım programında toplam dışı tutulan yatırımlar hariçtir.